

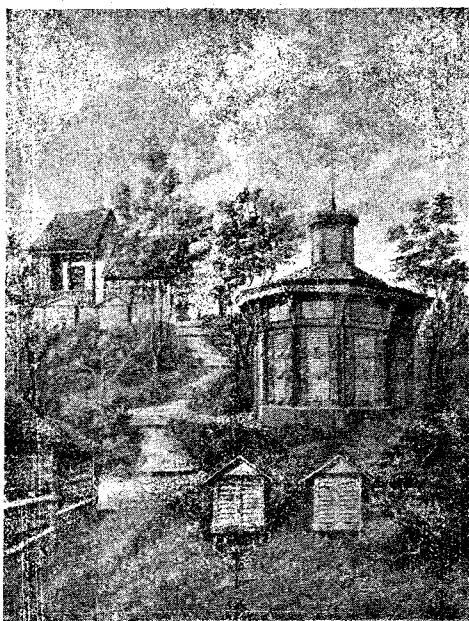
MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKLAPJA

XXIX. évf.
2. szám ::

== FELELŐS SZERKESZTŐ: ==
DR. VÁNYOLÓS MIKLÓS

Kolozsvár
1914. Febr.

Az egyesület méhtelepe.

✂ MEGJELENIK MINDEN HÓ BLEJÉN ✂

Előfizetési ár: egy évre 4 K, félévre 2 K. Az erdélyrészi méhész-egyesület tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 K. A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 2. küldendők.

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyszögcentiméter) 20 K, féloldal 10 K, negyedoldal 5 K. Egyesületi tagoknak és féléves hirdetőknél 10%-kal, egész éves hirdetőknél 15%-kal olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Apróhirdetés szavankint 5 fillér. -- Reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtítkárhoz, Kolozsvár, Mészáros-utca 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyl. pénztárnokhoz: Kolozsvár Bocskay-tér intézendők. -- Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve. -- A kéziratokat nem adja vissza a szerkesztőség.

Lapunk szenzációs kedvezményei !!

Nem kimélve a rendkívül nagy anyagi áldozatot, sikerült szerződéses viszonyt létesítenünk a 20 év óta fennálló, népszerű és az egész országban elterjedt „Háztartás“ Magyar asszonyok Lapja kiadóhivatalával, melynek értelmében lapunk minden olvasója a „Háztartás“-t évi 12 korona előfizetési ár helyett 10 koronaért, félévi 6 korona előfizetési ár helyett 5 koronaért, negyedévi 3 korona előfizetési ár helyett 2 kor. 50 fillérért kapja. — Külön kedvezményt mindazon olvasóink, akik legalább félévre fizetnek elő a „Háztartás“-ra, minden ráfizetés nélkül, ingyen és bérmentve megkapják a „Háztartás Könyvtára“ most megjelent husz kötetét. A „Háztartás“ mindent felölel, ami az asszonyt érdekeli: Divat, Kézimunka, Hasznos tudnivalók, Gyermekszoba, Kertészet, Egészség, Szépség, Falusi major stb. stb. rovatai megfigyelésre méltó ezernyi tanácsokkal szolgálnak, Konyha rovata pedig rendkívül sok kipróbált ételreceptet tartalmaz. A Kürthy Emilné szerkesztésében kiváló gonddal szerkesztett dustartalmu illusztrált folyóirat havonta háromszor jelenik meg. Ingyenes mutatványszámot kívánatra készséggel küld a „Háztartás“ kiadóhivatala, Budapest, II., Margit-körút 5/B. Az előfizetések lapunk kiadóhivatalába: Kolozsvár, Mészáros-u. 3. küldendők.

„Budapesti Miniatur Fényképezési Vállalat“ kolozsvári fiókjával a „Méhészeti Közlöny“ kiadóhivatala a következő egyezséget kötötte:

Minden egyesületi tag igényt tarthat bármily beküldött kis fénykép után is egy életnagyságu fényképnagyításra, csupán a diszes papirkeretért (gravírozott passe-partout) és a retouchálásért kell 6 koronát fizetni. Ebből az összegből 1 K 50 fillér postabélyegeken a nagyítani kívánt képpel együtt az egylet főtitkárához (Dr. Balázs Ferenc Mészáros-utca 3. sz. Kolozsvár) küldendő. A kész nagyítás 4 K 50 fillér utánvétellel fog a nevezett cégtől megküldetni. A kép nagysága 55/68 cm és a beérkezéstől számított 21 nap alatt elkészül.

Mézpergetőim több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olcsóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok. Mézszűrő, méztartó bádogokat, mindennemű méhészeti eszközöket raktáron tartok s a legjutányosabb áron készítek, ugyszintén legjobb fajta gyümölcszedőket is. -- Pontos kiszolgálás!

SAJLER GÉZA bádogos, Kolozsvár, Erzsébet-út.

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközszükségletein-
ket, ugyszintén a többi méhészeti kel-
lékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű
és már 29 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél
Budapest, I., Attila-u. 99, szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok ujdonságot tartalmazó, az 1914.
évre szóló főárjegyzéke méhészeti útmutatóval együtt
szívesen ingyen és bérmentve küldetik. ■ ■

Hutter Gerő utóda

első hazai gőz és villanyerőre berendezett mülépgyára
Kolozsvár. Jókai-utca 7. szám alatt.

■ ■ Ajánlja a többszörösen arany-,
ezüst-, bonzérémmel és diszokle-
vével kitüntetett és valódi tiszta
méhviaszból készült, legkitünőbb
minőségű, soha meg nem nyuló
mülépeit bármily nagymennyi-
ségben és adott méret szerinti
nagyságban. Különként: Sárga
viaszból 5 kor. Fehér viaszból
6 kor. 50 fill. Kézpénzért vá-
sárol, vagy kész müléppel be-
cserél tiszta valódi méhviasztot.

Tisztelettel: **Hutter Gerő**
utóda mülépgyáros. ■

Alondoni 1910. évi
nemzetközi kiállítá-
sán aranyérem.

A bpesti 1910. évi
55. méhészt-ván-
dorgyűlés kiállítá-
sán bronzérem.

A kolozsvári 1910. évi gazdasági kiállításon diszoklevél, a
kolozsvári 1912. évi országos méhészeti kiállításon aranyérem,
a kolozsvári 1910. évi gazdasági termény kiállításon aranyérem.

Reményik L. és Fiai utódai

Deák András és Társa vas-nagykereskedés Kolozsvár

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület ajánlatára a méhészethez legszükségesebb eszközöket, az alant felsorolt árakon tartunk raktáron:

1 drb. keretfogó csiszolt	2.20
1 „ horonytisztító	—70
1 „ méhészkés	2,—
1 „ sejt fedelező kés	1.35
1 „ fenék tisztító	1.50
1 „ permetező	1.—
1 „ anyazárka	—55
1 „ herefogó	2.75
1 „ füstölőkészülék	3.95
1 „ méhész-sapka	1.90
1 pár méhész-keztü	3.40
1 klg. mülép valódi sárgaviaszból	5.—
Fehér viaszból	6.50
1 5 klgmos postacsomag keret- léc felszabdalva	3.80
1 m ² . Hannemann rács	6.50

Sürgöncim :

Reményik utódai.

Telefonszám 84.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület elnökségénél az alábbi méhészeti eszközök, felszerelések, továbbá mülép és könyvek rendelhetők meg: Háromsoros orsz. méretű kaptár ára tagoknak 10 korona. Négysoros orsz. méretű kaptár ára tagoknak 13 korona. Nem egyesületi tagoknak 2 koronávil drágább. Mülép sárgaviaszból bármely méretű 1 klg, 5 korona. Mülép fehérviaszból bármely méretű 1 klg. 6.50 korona.

Felszabdalt keretléc 5 kilogramos postacsomagban 3 korona 60 fillér. „Erdély Méhészetének története című könyv ára 1 korona 20 fillér. „A méz ápológiája című könyv ára 1 korona 20 fillér. Pergetett méz 5 kilós bödönben 9 korona. — Készít az egyesület ezen kívül bármilyen rendszerű és nagyságu kaptárt előzetes megrendelésre megegyezés szerinti árban. A megrendelések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-ntca 3. szám alá küldendők. — —

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKKÖZLÖNYE.

== FELELŐS SZERKESZTŐ DR. VÁNYOLÓS MIKLÓS. ==

KOLOZSVÁR, 1914. FEBRUÁRIUS HÓ. XXIX. ÉVFOLYAM. 2. SZÁM.

Hogyan javítsuk a méhlegelőt?

Ha felnyitunk egy méhészkönyvet, naptárt vagy ujságot, minduntalan találkozunk e buzdítással: Javítsuk a méhlegelőt.

Szükséges is e kérdéssel foglalkoznunk, hisz szép házánk legnagyobb részén a régi kitűnő méhlegelő a modern okszerű mezőgazdálkodás folytán pusztuló félben van. Erdőink, virágos rétjeink, mezőink megfogytak, a modern gazda birtokán azt, gyomot meg nem tűr, fogy a tisztesfű, de fogy az akác is, mert törvény kötelezi a hatóságokat, hogy a közútakra, terekre eperfákat kell ültetni a selyemtenyésztés emelése, a szegény nép foglalkoztatása céljából. Ha mi tétlenül állnánk vajmi rövid idő alatt alig lenne méheinknek miből gyűjteniök. S hova vezetne ez az állapot? Valamikor pedig — történeti irományok bizonyítják — Magyarország volt Európa méztermelője, sőt a török uradalom idejében a török s császári seregek néha 500 akó méz hadisarcot róttak ki városainkra. Elképzeltük, hogy micsoda mézhozam lehetett akkor Magyarországon.

Érzi mindenki, hogy tennünk kell valamit. A panaszok, siránkozásokból nem lesz méhlegelő s hiába ajánljuk méhészeinknek a méhlegelő javítását, mert biz egy embernek a méhlegelőt megjavítani bajos dolog.

Nekem azonban van reményem, hogy újra eljő a mi elmúlt. Magyarország természeti fekvésénél s éghajlati viszonyainál fogva kiválóan alkalmas méhtenyésztésre, van kitűnő méhfajunk is, ma csak méhlegelőre van szükségünk.

Hogyan javítsuk a méhlegelőt? ez ma a legfontosabb kérdés, mely kérdést megfejeieni célja szerény soraimnak.

Ha én szakkönyvet írnék, méhésznaptárt, vagy szaklapot szerkesztenék, azon buzdítás után, hogy javítsuk a méhlegelőt oda tenném: *nyerjétek meg a méhészet ügyének a falu jegyzőjét, mert az majd megjavítja a méhlegelőt.*

Ez s itt a kulcsa a méhlegelő javításának.

Vajjon nem könnyebb-e egy embert, a falu jegyzőjét megnyerni a méhészetnek, mint úgy ültetni fákat, ahogy azt egy szakkönyvben olvastam, hogy házról-házra járva

egyenként nyerjük meg a gazdákat mézelőfák ültetésére. De meg ha ez sikerülne is, ugyan mit adhatnánk elültetés végett?

Ismertessük meg a jegyzővel a méhészetet, vezessük be méhesünkbe, mutassuk meg méheink belső életét, azok titkait, annak látása le fogja bilincselni. Mondjuk meg hasznunkat, érveljünk, buzdítsunk. Biztosítom méhésztársaimat, hogy a hatás nem fog elmaradni. De ha ez még sem sikerülne, ne csüggedjünk, kérjük őt, kérjük a község képviselőtestületét bizza meg az előljáróságot mézelőfák ültetésével azon indokból, mert így szaporítjuk a tüzelőfát, szépítjük vele határunkat községünket, szabályozzuk a hőmérsékletet, előmozdítjuk a jó levegőképződést. Bebizonyított dolog, hogy a jó marhalegelőnek három kelléke van, ugy mint: jó fű, friss víz s hűs a kánikulában is árnyat nyújtó fa. A két első kellék majdnem mindenütt megvan, de az utóbbi igen kevés helyen, erről személyes tapasztalataim vannak. A lépfene a legtöbb esetben a nap-sugárnak állandóan kitett gulyában, vagy csordában lép fel. Fásíttassuk be a legelőket, vagy legalább létesíttassunk delelőket s más eféléket.

Vajjon nem elég érv-e ez fák ültetésére?

Ujabbán Tervej tanácsos ur kezdeményezésére a földművelésügyi miniszterium is hozzáfogott a méhlegelő javításához, amennyiben az állami faiskolákban igen nagy mennyiségű mézelőfát nevelnek. Ne várjuk azonban a sült galambot! Kutassuk ki községünk határának kopár befásítatlan területeit, jelentsük be azt a közs. jegyzőnek ki majd gondoskodik azok befásításáról, ami annyival könnyebben lehet, mert az állam e célra ingyen adja a facsemetét. Igaz ugyan, hogy az 1894. évi XII. t.-c. alapján alkotott vármegyei szabályrendelet elsősorban az eperfák ültetését rendelte el; node az eperfa sem nő meg mindenütt, az akác pedig mindenütt megterem. A méhészegyesületek pedig hassanak oda, hogy a vármegyei szabályrendelet oda módosíttassék, hogy a kopár területekre fele részben eper, fele részben akác, vagy hárs (vagy másféle) mézelőfa ültetessék, úgy mint Komárom vármegyében van.

Ez évtől kezdve a földművelésügyi miniszterium a nemes gyümölcsfajok terjesztése céljából gyümölcsfa csemetéket adományoz. Mily nagy szükség van mindenütt jó tavaszi méhlegelőre.

Magyar méhészek! ÉbredjeteK, itt egy jobb jövő hajnala. Ragadjátok meg a kedvező alkalmat, nem tudni meddig tart a kormány bőkezősége.

Magam is sietek kihasználni a jó alkalmat. Útmutatóként közlöm a következőket:

Mozgalmat indítottam a vármegyei szabályrendeletnek olyképp való megváltoztatására, amely szerint a községi faiskolákban fele részben mézelőfák neveltessenek.

A törvény kötelezi a községeket a fásításra. E végből: szaporítunk a faiskolában is gyümölcsfákat, amelyeket a lakosságnak eladunk, lakosságunk a földművelésügyi miniszteriumtól is kér gyümölcsfákat. A vizenyös partokra fűzfákat ültetünk; így gondoskodunk tavaszi legelőről. Akác csemetékért lakosságunk részére a kopár területek befásítására évről-évre folyamodunk. Így, példaképp említem meg, hogy a múlt évben 30.000 akáccsemetét kaptunk. A közbirtokosság tulajdonát képező hasznavehetetlen legelőterületen akác erdőt létesítettünk, a legelőn delelőket stb. létesítünk akácfából. Mezőrendőreimnek mézelő magvakat adok, akik azokat, a ki nem használt területeken elszórják. A község utcáit különböző időben virágzó hársfákkal ültettük tele. Különösen a lakosság örül ennek, mert bizony az eperfáról lehulló gyümölcs nem egy ünneplő ruhát tett tönkre. Szaporítjuk a liciumot (sefüsefa). Hogy folytatólagos méhlegelőnk legyen a japáni akácot s kollreuteriát kívánjuk meghonosítani. Természetesen ezen fákért is folyamodtunk a miniszteriumhoz, hogy ne kelljen ezen költségekkel a községi pénztárt megterhelni. Lakosságunk szívesen gondolja a fákat.

Hozzadalmas volna azonban elmondani, hogy mi minden módot s eljárást követek el, hogy méhlegelőnket megjavítsam, főfőrekvésem, hogy főhordást nyújtó s általános folytatólagos méhlegelőm legyen.

Szóval kedves méhésztársaim csak tőlünk függ a magunk boldogulása. Segíts magadon, Isten is megsegít. Ha most sem tudunk méhlegelőt teremteni, akkor élhetetlen nép vagyunk. Hiszem, hogy a magyar méhésztársadalom mindent elfog követni, hisz saját érdekéről van szó.

Van reményem, hogy Magyarország újra az lesz, ami volt a XVI. században: Európa méztermelője. Itt van a tél, használjuk ki!

Jakab Konrád,

méhész.

Februári teendők.

A fészek takarása, megfigyelés, tisztulás, tisztogatás.

Az álom megújodást, új erőt jelent a megfáradtának. Hivogatjuk a tavaszi álmokat, mint az élők sokasága ott, a csendes méhesben. Milliók ajkáról egy hó óhajtság

emelkedik fel: Istenem, csak tavasz lenne már! Amott, a völgyben, a déli oldalon, tarkább már a hely; a hófoltok között kék ibolya, hóvirág és kökörcsin nem sokára megjelennek. A tavasz már közeleg!

A nappalok hosszabbodnak. A nap melegebben sütő sugárai életre hívják a pihenő méheket: az anya már petézik az erősebb családoknál!

1. A fészek takarása.

Ha a betelelésnél a fészket gondosan betakartuk, a fiasítást semmi baj nem érheti; csak a takarót májusig, amíg állandó jó idő nem lesz, el ne távolítsuk. Ha azonban a takarás hiányosnak bizonyulna, igyekezzünk pótolni a hiányt. Mert bármit is hirdessen az ó-iskola, igenis: a fiasítás meghüléséből költésrothadás származhatik. — Ezért mondom: a fészket tartsuk melegen, sőt, ha különösebb ok nincs rá és nincs legalább 10 C^0 meleg, februárban a kaptár megbolygatásától is óvakodjunk. Nemcsak meghülésnek, de a vérhas veszedelmének is kitehetjük méheinket. De gondunk legyen a nyugalom további megóvására is.

2. Megfigyelés, tisztulás.

Emellett figyelmet igényel, hogy a fiasítás már szaporodik és a méhek méz, hímpor és vízszükséglete is fokozódik. Ahol mézhiányt észleltünk, azon csak lépesporodik és a méhek méz-, hímpor- és vízszükséglete is de hígított mézet etetni most még veszedelmes volna.

Ha a hőmérséklet $+8-10\text{ C}^0$ -ra való emelkedést mutatna, — feltéve, ha szélcsend, vagy délnyugati légáramlás van — bizonyos, hogy a tisztulás is megtörténik februárban. Siessünk a méhes környékét polyvával, vagy szalmafélével beszórni, hogy a lehulló méhek meg ne dermedjenek a havon. Tanácsos, a méhes és a közeli épületek fedeléről lehuzni a havat vagy beszórni polyvával, mert oda száll a legtöbb méh.

A kirepülő családokat figyeljük meg. Amelyek tétozás nélkül, vigan repülnek ki, vagy erős játékot kezdenek, azoknál nincs baj. Ellenben a hallgató, vagy kopantásra erősen felzúgó családok valami hiányt szenvednek, talán éppen anyátlanok. Ezeket gyorsan vizsgáljuk át és a hiányt pótoljuk. Az esetleg átfázódott, megdermedt családok lakásába helyezünk melegített téglát, vagy vigyük meleg szobába, hogy a család feléledhessen. Az egyes családokra vonatkozó megfigyeléseinket jegyezzük fel az

ajtóra függesztett táblára. Több időt igénylő műveleteket csak meleg helyiségben végezzünk.

3. Tisztogatás.

Tisztulás után a kaptárok, kasok aljáról minden hulladékot gondosan kaparjuk ki.

Februárban még óvakodjunk az egyes utmutatókban oly »bölcse« hirdetett kaptárszétszedésektől, melynek meghűdés, vérhas és fiasítászápulás lehet a következménye. Elegendő, ha csupán a megfigyelésekre és az elhalt méhek, léproncsalékok eltávolítására szorítkozunk, mely ugy a kijárón át, mint az ablakaljdeszka eltávolításával történhetik.

Tartalék lépkészletünket szedjük rendbe. A méhest és környékét alaposan tisztogassuk ki. Egérfészkekül szolgáló limet-lomot ne tőrjünk.

Donáth.

Méhecskéink testéről, annak berendezéséről.

A méhecskéinkkel való közvetlen foglalkozás időszaka lezárulván, változatosság okáért is, nem lesz talán érdektelen, ha a gyakorlati kezelési módoknak az egész éven át való tanulmányozása után magukkal kis méhecskéinkkel, azok testi berendezésével is foglalkozunk egy keveset.

Most, amikor már betettük méhcsaládainkat, amikor csak háborítatlan nyugalomukról kell gondoskodnunk, a mikor egyetlen időszerűbb és fontosabb kérdés tárgyalása sem tarthat számot a feltétlen elsőbbségre, jó szolgálatot vélek tenni lapunk kedves olvasóinak, ha elvezetem arra a térre, amelyen kis méhecskéinket, hűséges kis munkásainkat, közelebbről is megismerhetjük.

E tárgynak megválasztásában számítottam kedves méhésztársaim szives érdeklődésére. Hiszen kell, hogy azt a kis állatot, amelynek munkásságára egy külön gazdasági ág létezése, boldogulása támaszkodik, akit munkássága eredményességében kormányozni akarunk, alaposan ismerjük is. Különben nem tudnánk reá céljainknak megfelelő befolyást gyakorolni. Kezelési módszereink csak a sötétben való tapogatódzások lennének.

Lássuk tehát a méhet természetrajzilag és bonctanilag.

A kutató és rendszerező tudomány a föld kerekiségén élő összes állatokat testi, szervezeti, valamint életkörülményeik hasonlatossága alapján osztályozza.

A kis méhet a gerinctelen állatok izelt lábui osztályához sorozza be. Megjelölvén ezzel azt, hogy testüknek nem csontrendszer adja meg a szilárdságot és hogy

lábaik több részből, az úgynevezett izekből állanak. Ezen izek között mélyebb bevágódások láthatók.

Az izeltlábuakhoz tartoznak a rovarok, a pókfélék, a százlábuak és a rákok.

Méhünk a rovarok közé tartozik, azon berovások után, amelyek testének három főrészt egymástól már az első pillanatra is lényegesen feltűnően elválasztják.

A rovarok csoportjában a teljesen átalakulók közé van besorozva. Teljes kifejlődéséig ugyanis háromszor megváltoztatja külső alakját.

A petéből mint álca, vagy pondró kel ki az állat. Ekkor a méhhez külsőleg még semmiben sem hasonlít. De csakhamar a méhhez már valamennyire hasonló, de általában még tagok nélküli alakot vesz fel. Ez a báb, amelynek bábnyugvásában az állat szervezete lényegesen átalakul, teljesen kifejlődik. Felveszi harmadik, végleges alakját, azt, amelyben mint méhet mindnyájan ismerjük.

A teljesen átalakuló rovarok azonban nagyon sokan vannak. Az osztályozást a közelebbi hasonlóság alapján tovább folytatja a tudomány. A névvel az osztályozás alapját is megjelölve kis munkásunkat, a hártvásszárnyuak közé, ezek között is a fulánkkal bírók és még ezeket is tovább osztályozva, a virágkedvelők közé sorozza be.

Ezek között is külön családot képeznek a méhfélék, amelyek között a mi munkás kis méhünket is, immár a legszabatosabb osztályozás és megkülönböztetés után, megtalálhatjuk.

Amint mondtuk, a méh testének vázát nem csontrendszer képezi. Csontja a méhnek nincs. Egy chitinnek nevezett kemény burok veszi körül az állat testét. Erre tapadnak, természetesen belülről, az izmok. A chitin védi a bels őszerveket; az ad szilárdságot a testnek.

Ez a burok azonban nem áll egyetlen egy szilárdan összefüggő darabból, hanem gyűrűket képez. E gyűrűk között a burok vékony hártvává van finomodva, úgy, hogy bár folytatólagos a burok, mégis mozgékony izületeket képeznek a gyűrűk egymással.

A chitin burokból nőnek ki a szőrök, amelyek a méh testét védik, az érintkezést a külvilággal lágyabbá, rugalmasabbá teszik, a méhet munkásságában elősegítik. Ezeknek keményebb fajtájával a méh érez is.

Külsőleg nézve a méh teste három főrészből áll: a fejből, az utána következő torból és a hátulsó részből, a potroh-ból. E részek pusztá ránézéssel is megkülönböztethetők egymástól.

Egy mézkura. A méhekkel való bánásmód.

(A Deutsche Illust. Bienenzeitungból fordította: Stief Ottó.)

Egy mézkura.

»December hóban megbetegedett az én legkedvesebb lovam gégekatarusban. Azonnal elhivattam az állatorvost, aki a legnagyobb készséggel minden tudománybeli szert alkalmazott, dacára ennek a ló állapota folyton rosszabodott. Ennek következtében annyira összeesett, hogy semmiféle munkára nem volt képes.

Mintegy háromheti eredménytelen gyógykezelés után kijelentette az orvos, hogy itt már semmit sem tehetünk többet, a lovat nem lehet megmenteni s miután magam is ezen a nézetem voltam, felhagytam a további gyógykezeléssel.

Eközben egy jó barátom látogatott meg, aki azt ajánlotta, hogy sürgősen próbáljam meg a ló betegségét mézzel gyógyítani. Ezen ajánlatra én a lónak naponta háromszor egynegyed klg. mézet adtam 3—4 ivókanta meleg vízben feloldva. E szernek már a másodszori alkalmazásakor a ló már mohón várta, hogy adjam a mézes vizet és már magától itta azt még, s egy hét leforgása után a beteg állapotában jelentékeny javulás állott be. Étvágya is jobb lett s napról-napra javult.

E mézkezelést összevissza mintegy 3—4 hétig folytattam s tovább nem láttam szükségesnek, mert a lovat ezen időn túl lassanként minden munkára tudtam használni és tökéletes egészséges lett.

Nem tudom elmulasztani, hogy egy másik hasonló esetet ugyancsak erről a lóról el ne mondjak.

Egy félévvel később ugyancsak ez a ló újból megbetegedett s úgy délfelé heves bélrekedést kapott s e betegségnek gyógyítására az összes általam ismert szerket mind alkalmaztam, de semmi sem segített és megint orvosért küldtem.

E közben eszembe jutott a mézkura és azonnal elővettem 1 klg.-mot belőle és feloldottam 4 kanta forró vízben és azt beöntöttem meleg állapotban a ló száján. Egy félóra eltelté után már is mutatkozott a méznek hatása, mely keresztül törte magát a belén és a ló teljesen kitisztult, mintha csak egy legerősebb hajtószert kapott volna.

Amikorra az állatorvos megérkezett az én lovam már teljesen vidám volt és jó étvágygyal evett. A ló, amelyről a két esetet elmondottam 6 éves és mintegy 900—1200 koronát ér.

*

A fenti közlemény írójának tökéletességgel elhiszem

az elmondottak valódiságát, mert hiszen azt mindnyájan jól tudjuk, hogy a méznek már nagyon régi idők óta el van ismerve a gyógyhatása.

Az orvosok manapság éppen úgy, mint régebben, nagyon sok esetben orvosságba vegyítik a mézet. Eltekintve a méznek kiváló gyógyhatásától, ma már mintegy be van bizonyosodva az is, hogy a méhnek szurása is nagyon sok esetben gyógyhatással bír s ennek tanulmányozásával hires orvosok foglalkoznak. Már több esetben hallottuk, hogy a méhnek szurása a köszvénybeteg emberi testre igen jó hatással bír, sőt a legujabb időben makacs szemkatarust is gyógyítanak vele s e célból a beteg szem fellett a szemöldökön szuratják meg s állítólag igen jó eredményt értek vele el.

A méhekkel való bánásmód.

»Dacára annak, hogy a méhek nem tudják megismerni a gondozójukat, mégis tagadhatatlan az, hogy az emberhez hozzászoknak és hogy a velők való mindennapos foglalkozás őket mintegy megközelíthetőbbé teszi.

Ha az ember naponta gyakrabban foglalatoskodik a méhesben és a kaptárak körül a méhek között, avagy azok előtt gyakrabban járkal és tartozkodik s különösen azon időtájban, mikor a legnagyobb röpködésben vannak, ők azt annyira megszokják, hogy egyáltalán nem szurnak, sőt a méhészt otlléte már nincsen is terhökre.

Ellenkezőleg áll ez a dolog az olyan méhesek méheinél, amelyek a kertnek avagy a gazdaságnak egy olyan az emberek által nagyon ritkán látogatott helyén eldugva vannak, vagy talán maga a méhes gazda által is ritkán elhanyagolva kezelt méheknél, melyek az embert nagyon hamarosan megszurják, sőt azt mondhatni, hogy az embernek otlléte terhökre van. Egyáltalán azt mondhatni, hogy a méh csakis a lakása közelében szur, vagy olyan esetekben, amikor a méhészt szükségét látja annak, hogy a háztartásuk mélyebb rétegébe behatoljon.

A legtöbb méhésztnek a vére a többszöri szurás következtében hozzá szokik a szurás mérgéhez ugyannyira, hogy egy bizonyos idő után az újabb szurások már dagadatot sem okoznak s a csekély fájdalmat már semmibe sem veszik. Ezen tény következtében a nem méhészkedők között meglehetősen el van terjedve az a téves hit, mint-ha a méhek gazdájukat személyesen ismernék.

Aki jó méhészt akar lenni, annak háromféle tulajdonsággal kell birnia u. m. kedv (illetőleg bátorság), nyugodtság és csendesnek kell az illetőnek lennie. Aki ezen

tulajdonságokkal nem rendelkezik, vagy erős elhatározottsággal és kitartással nem bír, avagy azoknak eltulajdonítására nem igyekeznek, az mint méhészt, nem sokra fogja vinni.«

*

A magam részéről a fent elmondottakhoz még hozzáfűzöm a következőket: Nézetem szerint a legtöbb esetben ingerültség következtében szurnak a méhek s csak a legvégső esetben, mondhatni kényszerűségből, amit a következőkből tapasztaltam:

A saját méhesem a kertészeti telepem gyümölcsös részében van s ettől mintegy négy méter távolságban már a kertészethez használt terület van és pedig bokorrózsákat tartalmazó melegágyak. Számítással, illetőleg előre látással ültettem éppen rózsatöket ide, amelyeknek kevés, illetőleg ritkább esetben kell kezelés s így a személyzetem nincsen annyira kitéve a méhszurásnak. Dacára ennek, mégis majdnem minden ott folytatott munkálkodás alkalmával hol az egyik, hol a másik munkás kapott szurást, de leggyakoribb akkor, midőn a méheknek a fő hordásuk van, mert ilyenkor nagyon féltik a mézes kincstárukat.

Egy néhány ilyen szurási esetet tüzetesen megfigyeltem s azt tapasztaltam, hogy a mézzel megrakott méh terhével a méhes közeléig meglehetősen magasságban s gyorsan repül és mihelyt a lakása felé közeledik, mondjuk a 4—10 méter távolságban már alá száll és így történik aztán, hogy ott a közelben dolgozó munkást megpillantja s ez a mozgó alak őt felingerli, sőt még gyakoribb az az eset, hogy a munkásba bele is ütközik. Ekkor aztán hirtelen visszafordul és többször nekimegy erősen felingerülten az illetőnek s ha az véletlenül csapkodással védekezik ellene, akkor a legjobb esetben addig nem nyugszik, amíg a szurása nem sikerül.

Ha azonban az illető szép csendesen eltávozik a helyszínéről, akkor sikerül neki a szurást elkerülni, dacára annak, hogy a felingerült méh nagyon sokáig elkíséri, míg végre szem elől veszíti, vagy amíg az illető olyan helyre húzza meg magát, a hova a méh már nem férkőzhetik.

E fentebb elmondott szurási inger tapasztalataim szerint a méhestől, vagy méhlaktól messze távolságban is megvan az esetben, ha a méh valakibe beleütközik röptében.

Méhészeti tanfolyamok a folyó évben.

Egyesületünk a földmivvelésügyi kormány anyagi támogatása mellett a folyó évben is házsongárdi méhtelepén május, junius, esetleg julius hóban földmives kiscgazdák s vasuti pályaőrök részére tanfolyamokat szándékszik tartani.

Tájékozódás céljából azonban már most tudni szeretné, hogy körülbelül hányan jelentkeznek a tanfolyamra. Cél az, hogy a hallgatók különböző helyekről jöjjenek s azzal a komoly szándékkal, hogy ha visszatérnek, a méhészethez feltétlenül hozzá kezdenek.

Felkérjük tehát vidéken lakó tagjainkat, hogy az egyesület eme szándékát a méhészeti iránt érdeklődő földmives kiscgazdákkal, vasuti pálya- és erdőőrökkel, akik még tanfolyamon nem voltak, közöljék s hívják fel őket, hogy *bélyegmentes* kérvényüket az Erdélyrészi Méhész-Egyesület Elnökségéhez, Kolozsvárra címezve mielőbb küldjék be. A kérvényben a földmives gazdák a községi előjárósággal igazoltassák, hogy a méhészkedésre alkalmas saját területtel rendelkeznek, továbbá, hogy már méhészkednek vagy nem méhészkednek. A tanfolyam idejét később fogjuk megállapítani. A tanfolyami hallgatók, mint eddig, előreláthatólag két korona napi segélyezésben fognak részesülni s utiköltségük is meg lesz térítve.

Az elnökség.

Méhészeti apróságok.

Közli: *Györfi István.*

Az időjárás befolyása a mézszin és minőség változására. A természet változásainak különböző alakulatainak nem mindig ismerjük a törvényeit. Az alkalmazkodás törvényét azonban úgy a növényeknél, mint az állatoknál lehetetlen észre nem vennünk, valamint azt sem, hogy a változás, alakulás egyik fundamentális törvénye a természetnek. Ezen tények alapján figyelte meg egy coloradói méhész, hogy a virágok nektárja sem mindig ugyanaz, sőt bizonyos változásoknak kiteve színbeli és minőségi eltéréseket mutat. Az a megfigyelése, mely szerint a piros here virág méze a fehérheréjével szemben zöldes színárnyalatot mutat, nem is annyira meglepő. Sokkal érdekesebbek azok a feljegyzései, hogy a talajviszonyok a hold járása, a szél mind behatással vannak a mézre, nem csupán a színét, de a sulyát illetőleg is. Hasonló megfigyelések, nálunk is érdekes dolgokat vethetnének felszínre s könnyebben lehetne megállapítani, hogy melyik

virág, mennyiben ad jobb minőségű mézet. Az alföldön az idei ősön ugyancsak bő mézszüret volt. A fehér tenger (tarló virág) bőségesen ontotta a mézet. Van ennek a méznek azonban egy olyan sajátságos utóíze, amelyet még a mézkedvelők sem nagyon szeretnek, különösen, ha friss állapotban élvezik a mézet. Hogy azonban az ilyen tarló virág méz vegyi összetételeiben tehát minőségben is mutat-e eltéréseket, nem tudom, de ezt is pozitíve kimutatni nem volna érdektelen.

Anyásítás, anyátlanítás nélkül. A véletlen egy igen érdekes esetet hozott felszínre. Egy amerikai méhésztévedésből, a füstölő módszer segítségével egy fiatal anyát vezetett be, egy már petéző anyás kaptárba. Amint a tévedését egy néhány nap múlva észrevette, átvizsgálta a családot és meglepetve tapasztalta, hogy a régi még erős anyát leölve, az újat befogadták. Ezzel az esettel kapcsolatosan több méhészkísérletet tett, hogy vajlon a méhek minden egyes esetben leölik-e a régi királynéjukat, nem volna-e lehetséges, hogy egy kolóniába több anya petézzon egyszerre, vagy nem ölik meg igen sokszor az öreg anya helyett a bemutatott fiatal anyát?

A pluralitás állandósítására irányuló kísérletek még ezideig eredménytelenek, amennyiben bizonyos időn túl, a méhek egy anyánál többet nem tűrnek. Anyásítási szempontból azonban sok hasznos tétel megállapítására vezettek a kísérletek. Az új anya biztonságban van mindaddig míg a másik anyával találkozik. A több energiával, fiatalabb erővel rendelkező anya biztosan a győztes. Némelykor azonban az erők egyenlők s akkor a méhek is beleszólnak a küzdelemben, mely ilyenkor rendesen mindkét anya pusztulásával végződik. Az ilyeszerű anyásítás tehát feltétlen biztos eredménnyel fog végződni akkor, amikor megtudjuk állapítani, hogy az új anya milyen korában és állapotban fogja teljes biztonsággal leküzdeni ellenfelét, a régi kimustrált anyát.

Két királyné egy kaptárban utó, őszi gyűjtés idejére. Tulajdonképpen az anyásítás egy kipróbált biztos módja ez, amely módszer segítségével egy amerikai méhésztéveket óta újra anyásítja kaptárait anélkül, hogy a régi anyákat leölné. Az ilyeszerű anyásítás nyár végén, őszi kezdetén eszközölhető, amikor már a gyűjtés vége felé jár s csupán az őszi virágoktól várhatunk valamit. Ezen az úton felfrissíthetjük az elaggott anyás családokat, a rosszul petéző, korcs anyákat pedig megfelelőekkel cserélhetjük ki. Az operációt olyanformán hajthatjuk végre, hogy a kicserélésre ítélt családok anyáit rendre kikeressük és egy anyafogóval valamelyik keretre befogjuk. A befogás nap-

ját feljegyezve, három nappal később abból a családból, melynek kitünő fiatal jó fajú anyája van, kivágunk egy kis darab megfelelő koru fiasításos lépet a bennök levő álcákkal együtt. A kivágott álcás lépet vászonra téve, most már a befogott anyáju családokhoz megyünk, a melynek keretein már kiépített álcás anya bölcsőket fogunk találni. Legelőször tehát kettő vagy három kivételével az összes anyabölcsőket kivágjuk. Azután pedig a meghagyott anyabölcsőkből a benne levő álcákat kiszedjük és elpusztítjuk, s helyükbe tesszük a jó anyás kaptárból magunkkal hozott álcákat. Amikor ezzel is készen vagyunk az anyát szabadon eresztjük s a kaptárt bezárjuk. Nehány héttel később tapasztalni fogjuk, hogy két anya petézik a kaptárban s igen gyakran ugyanazon keret egyik-egyik oldalán dolgoznak. Az ily módon történő anyásítás, még idáig minden két éves és annál idősebb anyával szemben bevált. A régi anya soha sem pusztítja el az anyabölcsőket, mint várni lehetne s az ily után tenyésztett új királynő semmiben sem különbözik a természetes uton születettől. A régi anyát idővel megölik s új, friss anyája lesz a családnak újra az anyátlanság veszedelme nélkül.

Különfélék.

A méhészet és vasut.

A rajnai »Bienenzeitung« örömmel konstatálja, hogy a német kormány arra törekszik, hogy hivatalnokainak anyagi helyzetén, nemcsak a baromfitenyésztés, hanem a méhészettel is segítsen, mely utóbbi közvetve a kertészet — fellendülésének is használ. A német vasutügyi miniszter 1907. évben 197 hivatalnoknak, aki méhészettel foglalkozott összesen 11.600 márka segélyt engedélyezett, 1911-ben 345 tisztviselő összesen 19.600 márka hasonló segélyben részesült. Ezen kívül méhészeti gyűléseken való résztvehetés céljából engedélyezett szabadságot a méhészkedő tisztviselőknek, végül szintén segélyképpen, a méhészet előmozdítására a forgalomból kivont ócska vasuti teherkocsikat bocsátott az azt kérő tisztviselők rendelkezésére, méhesnek való átalakítás és berendezés céljából.

Vajjon nem tehetné meg ezt a kereskedelmi magyar kir. miniszterium a magyar méhészet fejlődésének előmozdítására?

A méhészet az angol népiskolákban.

Staffordshire angol grófságban két év óta 10 elemi népiskolában a méhészet a tantervben rendes tantárgyat

képez. A kezdeményező az angol méhészkörökben jól ismert Tinsley méhész volt, aki ezen ügyről következőképpen nyilatkozik:

»Öndicséret nélkül jelenthetem ki, hogy az új tantárgynak bevezetése személyes fáradozásomnak és a grófsági méhészegyesület tevékenységének köszönhető. Kezdetben különféle kifogásokat tett a tanügyi hatóság és éppen ezért rendkívül sok fáradságába került a kezdeményezőknek ezen ideát megvalósítani. Az első és legnagyobb nehézséget ama kérdés megoldása okozta, hogy ki tanítsa az új tantárgyat? A számbajöhető iskolák tanítói és tanítónői közül egy sem ismerte ezen gazdasági ágat és mégis a legajánlatosabbnak látszott — tekintettel pedagógiai képesítésükre is — reájuk bízni a tanítást. Azt az ajánlatot tettem az érdekelt tanítók és tanítónőknek, hogy vegyenek részt egy méhészeti tanfolyamon, ezen ajánlatomba azonnal örömet beleegyeztek. Ezen gazdasági ág megismerése utáni vágy akkora volt, hogy őszintén állíthatom, miszerint a tanfolyam vezetése, melyet magamra vállaltam, nemcsak könnyű, de nagyon kellemes feladat volt. Meggyőződtem arról, hogy a művelt férfiakat és nőket az előttük teljesen ismeretlen méhészetre, szinte fáradság nélkül tanítottam meg, nagyon háladatos tanítványok voltak, akik valósággal lelkesedtek a méhészetért.

A tanfolyam elvégzése után az egyesület kölcsönképpen rendelkezésre bocsátotta az iskoláknak a megfelelő méhészeti eszközöket (megjegyzem, hogy az egyesületek abban a helyzetben vannak, — a hatóságok támogatása folytán — hogy méhészeti eszközöket kölcsön adhatnak használatra).

Minden iskola két méhcsaládot kapott kaptárban felszerelve minden hozzávaló eszközzel. Ezen kívül három mézpergetőt bocsátott az egyesület az iskolák rendelkezésére, ezeket rendre használták. Így tehát előzetesen megtörtént minden gondoskodás az ifjúságnak a gyakorlati méhészkedésbe való bevezetésére. Megkezdődött tehát a fiúk és leányok oktatása, amelyet különösen kezdetben az egyleti tagok is meglátogattak és ha szükségesnek mutatkozott, itt-ott bele is avatkoztak.

A gyermekek — csaknem mind földmivelők és nap-számosok gyermekei — már mindjárt kezdetben olyan előszeretettel tanúsították, hogy alig várták az új tantárgy óráját. Egyáltalán nem mutattak félelmet, sőt gyakran esetleges kellemetlenségek elkerülése céljából vissza kellett őket tartani.

Kaptárok mellett a méhészet időszaki teendőire el-

méletileg és gyakorlatilag oktattatnak ki, időnként a méhészet körébe vágó, illetve a végzett tananyagról írásbeli feladványokat kell készíteniök. Abban az iskolában, ahol a leányok főzést is tanulnak, a leányokat, a méz feldolgozására és konzerválására oktatják ki, a fiuknak alkalmat adnak kaptár-keret és más eszközök készítésére. Továbbá, hogy az ujoncméhészeket a méhészet finandális oldalával is megismertessék, a tanító nyereség és veszteség számadást vezet, amit a tanulók maguknak lemásolnak.

Ami végül a berendezés eredményét illeti, — tekintettel a testi és szellemi kiképzésre — magában véve ez már vívmány, nagy nyereséget jelent különösen az a körülmény, hogy az iskolás fiuk és leányok nemzetgazdasági jelentőségű kereseti ágat tanulnak meg, ami sokra becsülendő.

Németből fordította:

Tasnády Szeőcs Samu.

Kérdés—felelet.

Kérdés: Vidékünkön még meg van az a barbár szokás, hogy a méheket, ha mézüket elakarják szedni, leölik őket és a mézet potom áron, 60 fillérért kilogrammját eladják. A mézet a kasban visszamaradt méhekkel fiasítással, a kas oldaláról lehulló száraz trágyával együtt egy hordóba nyomják, összegyümöszölik és úgy küldik el egy nagy méz kiviteli vállalatnak. Igaz, hogy ez a méz nem is ér többet 60 fillérnél. Ezeknek a méhészeknek hiába beszélék, nem lehet velük megértetni, hogy a méheket nem kell leölni, ugy is el lehet tőlük a mézet venni s így megmarad a méh is, ók azt mondják, télire elég nekik két család, az nyáron szaporodni fog. Szives értesítést kérek, mi módon lehetne ezen barbár szokást megakadályozni?

Porcsalma-Tyukod.

Lőrincz Gyula.

Felelet: Sajnos, ez a barbár szokás még igen sok helyen meg van. Az ilyen összegyümöszölt méz igazán *méreg*. Méreg, mert a benne maradt méhekből és fiasításból *hullaméreg* fejlődik, megrontja a mézet s ha ez a gyomorba kerül, gyomorfájást, gyomorgörcsöt idéz elő mérgezési tünetek mellett, melyet az orvosok sem mindig ismernek fel.

A méhcsaládoknak barbár módon való lekénezése ellen ujabban az *átmeneti kaptárnak* a nép közé való bevitelével, annak megismertetésével védekezzünk.

A népet a rendes kaptárkezelésre rávezetni nagyon nehéz. Annak kezelése mégis magasabb intelligenciát s több időt kíván. Az átmeneti aksok, illetve kaptárok kezeléséhez kevesebb tudás és kevesebb idő kell s mégis szép eredményt lehet elérni. Kisérelje meg saját méhésében állítson be egy pár átmeneti szalmakást s mikor a tetejére tett ládikót szabályszerűen kiépített keretekkel a méhek megtöltik s a mézet be is fedelezik, mutassa be azt egy pár »méhet gyilkoló« méhésznek, adja meg nekik az utbaigazítást s ha az egyik megpróbálja s felhagy a méhek leölésével, ezzel már nagy eredményt ért el. A másik méhész is biztosan követni fogja a jó tanácsot.

Dr. Balázs.

„Természetesség a méhészetben“

című munkám kiadása iránt számosan érdeklődnek, de elegendő megrendelés hiányában, sajnos, kiadni még nem tudtam. Eddig 100 megrendelés jött és ha még legalább 200 at kapok, a kéziratot sajtó alá bocsátom és megjelenés után minden rendelőnek postán fogom elküldeni. *A mű ára 3—4 korona lenne, melyet a megrendelő utólagosan fizetne.*

Mivel a mű megírásánál azon törekvés vezetett, hogy a sok mesterkéltnél, erőltetett fogás és természetellenes kezelés miatt vesztélyben forgó méhtenyésztésünket a méhek hajlamaival és természetével megegyező alapokra fektessem, azt hiszem, joggal számíthatok szeretve tisztelt méhésztársaim támogatására.

Donáth Aladar,
m. kir. méh. szaktan.

TARTALOM: Hogyan javítsuk a méhlegelőt? Jakab Konrád. — Februári teendőik. Donáth. — Méhécskéink testéről, annak berendezéséről. (Folyt. köv.) — Egy mézkura. A méhekkel való bánásmód. (A Deutsche Illust. Bienenzeitungból fordította: Stief Ottó) — Méhészeti tanfolyamok a folyó évben. Az elnökség. — Méhészeti apróságok. Gyórfi István. — Különfélék. Tusnád Szeőcs Samu. — Kérdés—Felelet. Lőrincz Gyula. Dr. Balázs. — Január havi megfigyelések. — Hirdetések.

Január havi megfigyelések.

A m. kir. XII. kerületi méhészeti szaktan. vezetése alatt álló megfigyelő és kisérleti állomás adatai.

Sorszám	A mérlegen álló méhcsaládok súlyváltozásai				A vidék flórájának fontosabb mézelői	A virágzás kezdete és vége	A barometer állása	Havi közép hőm. C°-ban	A méheknek feltűnő jelenségek, megfigyelések	Várható időjárás	A decemberi időjárás változásai				Jegyzetek											
	A kaptár neve		Súlynövekedés								Súlyapadás		Méhjárás	Alland. szép		Szép idő	Változó	Esző, hó vagy szél	Sok eső	+ —	Havi közép hőm. C°-ban	Szélirány.	Szélcsend:	Felhőzetes és derült napok	Csapadékos és száraz napok	Tünemények: Eső Harmat Zivatar Jég Dér Hó * Zuzmara Z Köd
1	Országos		—		480		Virág nincs sehol.		—		—		—		—		—		—		Ha enybe napot kapnánk, siessünk a hiányokat pótolni.					
2	Donáth-féle		—		500		1-7 ig és 27-31-ig		7-27-ig		—		11-7		1-7-ig Dk, 7-20-ig Ék. 21-én O. 21-27 Ény. 27-31-ig Ék.		2, 3, 5, 6, 8, 10-18, 20, 21-24, 27-ig, többnyire borult,		2, 3, 5, 8, 10, 17, 18, 20, 21 és 27 * 19-31 Z 21-24 *							
3	Hungária		—		800		—		—		—		—		—		1, 4, 7, 9, 19, 25, 26, 27-31-ig többnyire derült.		1-31-ig száraz.							
4	Átmeneti		—		700		—		—		—		—		—		—		—							
5	Kúpkas		—		620		—		—		—		—		—		—		—							

Kolozsvár 1914 január 31-én.

Donáth Aladár,
méhészeti szaktan., a megfigyelő állomás vezetője.